

Láthatóan evangélikus

A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2012–2017

Krisztus testvérei vagyunk!

A Jézus Krisztus evangéliumára épülő földi egyház számára mindig gazdagító volt, amikor metaforák segítségével megpróbálta felfedni, értelmezni és szükség esetén önkritikát gyakorolva újrafogalmazni lényegét és e világban betöltött küldetését. E metaforák között az egyik leggazdagabb a *test* képe, amelyet Pál apostol használt leveleiben, amikor Krisztus és követői kapcsolatáról szolt: „*Ti pedig Krisztus teste vagytok, és egyenként annak tagjai.*” (1Kor 12,27)

Az evangélikus egyház tagjaiként ezt a bibliai képet hívtuk segítségül, hogy irányt és lendületet adjon azoknak a prioritásoknak a megfogalmazásához, amelyek mentén a következő időszakban szeretnénk megerősödni Krisztus-követésünkben és küldetésünkben. Örömmel végezzük ezt a feladatot, hiszen szeretjük egyházunkat. Sokat kaptunk azoktól a gyülekezeti közösségektől, amelyekben felnőttünk, amelyekben hitünk ma is formálódik, és amelyek reménység szerint a következő nemzedékek számára is fontosak maradnak. Tudjuk, hogy mindez csak akkor valósulhat meg, ha készek vagyunk az önvizsgálatra, bátrak az újrakezdésre, és nyitottak arra, hogy Krisztus – sokszor egészen más – tekintetével lássuk magunkat és embertársainkat.

Szándékunk aktualitását az adja, hogy 2017-ben emlékezünk meg a protestáns reformáció elindulásának 500 éves évfordulójáról. Szeretnénk erre az eseményre méltóképpen felkészülni, és megerősödni azokban az általános keresztényi és sajátosan evangélikus értékekben, amelyeket mi is ajándékba kaptunk. Egyházunkban kevesen vagyunk ahhoz, hogy ezt a felkészülést ne összefogva és egymást támogatva próbáljuk megtenni. És bár kevesen vagyunk, mégis elegendően ahhoz, hogy ennek a törekvésnek a gyümölcseit magunk is megtapasztaljuk.

Az egyház mint Krisztus teste

Emberi kapcsolatainkban és közösségeinkben sokat munkálkodunk az egységért. Jobban szeretjük megélni az összetartozás érzését, mint a széthúzás vagy az elidegenedés fájdalmát. Egyházunkban is érezzük az emberi erőfeszítések szükségességét, de fontos emlékeztetni magunkat arra, hogy az igazi egység forrása adott, mert az maga Jézus Krisztus. A benne kiteljesedett *kharisz* (kegyelem) az egyház egységének az eredője. Akkor tud megvalósulni az egyház egysége, ha mindannyian őhozzá igazodunk, aki a fej; ha megtaláljuk a nekünk rendelt helyünket és felismerjük *karizmáinkat* (ajándékainkat), amelyeket azért kapunk, hogy szolgáljunk velük. Ezt a szolgálatot leginkább a kölcsönös gondoskodásban, Krisztus testének építésében, valamint a minden embertárs irányában megnyilvánuló cselekvő szeretetben szeretnénk megvalósítani. Tudjuk ugyanakkor, hogy az egység munkálásában és a hatékony

szeretetyakorlásban nem valami eddig ismeretlen célt kell elérnünk. Közösen kell felismernünk azt, ami adott, hiszen „Isten rendezte el a tagokat a testben, egyenként mindegyiket, ahogyan akarta” (1Kor 12,18). Így foglalja mindezt

össze az apostol: „Az egész test pedig az ő hatására egybeilleszkedve és összefogva, a különféle kapcsolatok segítségével, és minden egyes rész saját adottságának megfelelően működve gondoskodik önmaga növekedéséről, hogy épüljön szeretetben.” (Ef 4,16)

- Szeretnénk minél inkább megélni, hogy *testvérei* vagyunk egymásnak, ez indít az önkéntesség és a szolidaritás útjára.

- Szeretnénk megtanulni értékelni egymásban azokat a lelki ajándékokat, amelyeket Isten ad, hogy szolgáljunk velük gyülekezeti tagként és lelkészként egyaránt.

- Szeretnénk minél inkább rácsodálkozni arra, hogy összefogva és egymással kapcsolatban maradván tudjuk igazán építeni a közösséget.

- Szeretnénk Krisztus testeként láthatóvá tenni a teremtett világban Urunk szeretetét és irgalmát.

- Szeretnénk hatékonyan és rendeltetészerűen megélni hivatásunkat és egyénre szabott feladatainkat egyházunk közösségében.

Stratégiai prioritások a Magyarországi Evangélikus Egyház jövőképében

Átfogó kép, bátor kezdeményezés és indokolt feladatvállalás – ilyen vélemények igazolták vissza a Magyarországi Evangélikus Egyház *Élő kövek egyháza* megnevezéssel készült stratégiai dokumentumát,¹ amelyet gyülekezeteink és testületeink széles körben, kellő időn át vitattak, forgattak. A visszajelzések arra ösztönözték egyházunk vezetését, hogy terveinket megmérjük a szűkebb egyházi körökön kívül is: a 2008-ban megjelent *Credo*-különszám (3–4. sz.) féléves értelmiségi hozzászólását tartalmazza, 2010-ben pedig átfogó és a hazai keresztyén egyházakban is úttörő jelentőségű szociológiai felmérést végeztünk a magyarországi evangélikusok között (FÁBRI 2010). Mindezek mellett

¹ *Élő kövek egyháza. Az evangélikus megújulás stratégiája. Credo, XIV. évf. 2008. 3–4. sz. 11–26. o.*

a zsinat által kiküldött bizottság 2009-ben felmérte népmozgalmi és működési statisztikai adatainkat,² a 2011. őszi országos népszámlálás pedig további információkkal járult hozzá egyházunk valóságos helyzetének elemzéséhez. A világ evangélikusságával való egységünk megélésének jeleként iránymutatásként felhasználtuk tágabb evangélikus családjunk, a világ több mint 70 milliós evangélikusát összefogó Lutheránus Világszövetség 2011-ben elfogadott stratégiai dokumentumát,³ amely 2017-ig ívelően állapítja meg a keresztény felelősség megélésének főbb irányait.

A stratégia kidolgozásának folytatásakor mindeme fontos, új információkat felhasználtuk. Feladatunk ezek alapján nem az *Élő kövek egyháza* anyagának átdolgozása lett, hiszen annak megalapításai, egységes szerkezetbe foglalt szemlélete és általános célkitűzései széleskörű támogatást kaptak. Joggal igényli ugyanakkor egyházunk valamennyi tagja, hogy emeljük ki azokat a területeket, amelyekre véges erőinket, energiánkat összpontosítani tudjuk, s amelyek megvalósítása révén a többi, itt nem tárgyalt, ám ugyanilyen fontos területen megújulhat magyarországi lutheránus életünk. Ezért most ezeknek a prioritásoknak a megjelölésére és bemutatására, nem pedig egyházunk működésének teljes áttekintésére vállalkoztunk.

Az egyház tanúságot tesz Krisztus tanítása és azon emberi törekvésünk mellett, hogy őt követve a láthatatlan egyház tagjaiként a látható egyházat alkotva is közeledjünk a megigazuláshoz. A tanúságtétel nem választás kérdése a keresztények számára: az Úr tanítása mellett vagy ellen teszünk tanúságot életünkkel és egyházi munkánkkal is. Stratégiaalkotó munkánkban Isten segedelmével mi is azon igyekszünk, hogy a testvérektől kapott biztatásnak és a megbízatásnak egyaránt megfelelően szolgálhassuk egyházunk ügyét.

* * *

A viták és hozzászólások ugyanakkor felvetettek egy, az egész stratégiaalkotás számára dilemmát jelentő ellentmondást: mintha feszültség volna a lelki-spirituális, teológiai megújulás és elmélyülés belső igénye, illetve a szervezeti professionalizmus külső kényszere között.

Keresztény, protestáns, evangélikus egyházként szembe kell néznünk a világban levés *itt és most*jával, azzal, hogy Krisztus igéjének követése, Krisztus-hitünk megélése és megvallása nem csupán szervezeti-népegyházi hovatartozás ügye, hanem a legszemélyesebben s egyben testvéri közösségben történő megtérés. A spiritualitás és a megtérés jelenlétére történő figyelemfelhívás ezért nem pusztán egyike a stratégiai prioritásoknak, hanem teljes stratégiai tevékenységünk, evangélikus keresztény létünk alapzata. Az egyház szervezeti, működési fejlesztése ennek a megtérésnek, teológiai elmélyültségnek a testvéri közegét hivatott erősíteni, valamint cselekvési formákat kínál a missziós küldetését is megvalósítani igyekvő létezésünkhöz a társadalomban.

Egyházunk számára a „*Tegyetek tanítvánnyá minden népet*” (Mt 28,19) missziós felhívást kell középpontba állítanunk, működésünk mércéjévé tennünk. Ennek felelősségével kell személyes keresztény életünket és evangé-

”A lutheránus egyházak közössége az Istentől való küldetés talaján áll. Krisztusban és különösen is az ő keresztjében látjuk ennek a küldetésnek a formáját: Isten az emberi társadalom perifériáján van jelen, az emberi szenvedés és igazságtalanság mélységeibe lép be, és magához ölel mindenkit, aki kimaradna az emberi rendelkezések köréből.”

² A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata Statisztikai Munkacsoportjának jelentése. Összeállította Súlyom Jenő. Budapest, 2010. (Publikálatlan forrás.)

³ LWF Strategy 2012–2017. The LWF Communion – With Passion for the Church and the World. The Lutheran World Federation, 2011. Az LVSZ stratégiájának néhány részletét keretben kiemelve idézzük dr. László Virgil fordításában.

A küldetés (misszió) kijelentésként való értelmezése nem más, mint Isten szeretete jó hírének minden egyes, keresztény módon történő elmondása és interpretációja az adott kontextusban, amely lehetőséget ad arra, hogy felfedezzük Isten minket megmentő cselekvését és jelentőségteljes jelenlétét a világban. A tágelyházak tudják, hogy evangéliumnak lenni annyit tesz, mint hirdetni az evangéliumot és megosztani azt másokkal.

likus gyülekezeti, intézményi, egyházi működésünket megszerveznünk. A szekularizálódó világban sem állami hatalom, sem megszokás, sem a más lehetőségek hiánya nem tartja meg helyettünk az egyházat – de nem is béklyózza meg munkánkat. Ma az egyházon belüli és kívüli misszióinkban a valós emberek valós kérdéseire kell magunkban kiérlelni és hitelesen felmutatni a válaszlehetőségeket, bátran, személy szerint megszólítva egymást.

Ebből a megközelítésből javasoljuk megnevezni egyházunk megújításában azokat a területeket, amelyeken elindulva a mai magyar, európai realitásban élő evangélikusok közelebb kerülhetnek Krisztushoz, és amelyeken elindulhatunk, hogy közösen megkeressük a válaszokat magunk, embertársaink, közösségünk feszítő gondjaira, megélve és felmutatva a megváltás munkáját. Olyan megújulásra van szükségünk, amely szervesen bontakoztatja ki magyarországi lutheránus önazonosságunkat s egyben segít meg tapasztalni Isten kegyelmének átható erejét nekünk, evangélikusoknak csakúgy, mint más hitű vagy éppen vallástalan felebarátainknak. Ezért gondolatainkat, szervezeti erőnket és teológiai-spirituális törekvéseinket a krisztusi szeretettanítás követésének és gyakorlásának öt cselekvési irányában javasoljuk koncentrálni, amelyekben aktuálisan és gyakorlatiasan feloldhatjuk a mai személyes, egyházi és társadalmi élet, egész környezetünk gyötrő hiányait. Tudjuk, ez nem fedi le a szükséges teendők teljességét, de okkal remélhetjük tőlük a minőségi változások elindítását.

1. Az önkéntesség és szolidaritás gyakorlása keresztény hitünk legmélyéből fakadó szervezeti fejlesztés

Az értékteremtő munka és a vállalkozás erénye a fél évezredes protestáns világszemlélet meghatározó eleme. Ma gyakran öncélúnak, tisztességtelennek és érdemtelennek látjuk a gyarapodást, tapasztaljuk a felelőtlen fogyasztást, megszenvedjük a kiüresedő érdekvizonyok világát. Azonban mindezek közepette sem feledhetjük, hogy azok a törekvések, amelyek gyengíteni, felszámolni akarják a tőke, a munka és a pénz fundamentumait, szabadságát, végső soron nyomort és kiszolgáltatottságot hoznak. Ezért a fogyasztás és a pénztechnikák kizárólagosságával szemben álló keresztényi alternatíva annak gyakorlása, hogy közösségünk, embertársaink, egyházunk számíthatnak időnkre, figyelmünkre, munkánkra, áldozatvállalásunkra – ellenszolgáltatás nélkül is.

Sajnos jelenleg még evangélikus egyházunkon belül sem jobb a helyzet az önkéntesség tekintetében, mint a magyar társadalomban általában: alig végzünk önkéntes munkát gyülekezetünk, közösségünk, a rászorulóik érdekében. Nem lehetünk hitelesek a szeretet és a Krisztusban való közösség hitének hirdetésekor, ha nem gyakoroljuk az önkéntességet mindennapi és szervezeti életünkben egyaránt.

Az önkéntesség és a szolidaritás ezért egyben a missziós tevékenység része is: Krisztus munkálkodik velünk, amikor a szeretet jegyében dolgozunk, segítünk. Annál meggyőzőbb és hatásosabb misszió kevés lehet, mint amikor képesek vagyunk odafordulni embertársainkhoz, és időnkkel, figyelmünkkel, fáradságunkkal egyrészt konkrét segítséget nyújtunk nekik, másrészt kifejezzük, hogy nincsenek egyedül, hogy van kire számítaniuk, hogy a szeretet igenis felül tudja írni az elbukást, a hibákat, a vereséget, a hozott vagy okozott hátrányokat.

Az önkéntesség és szolidaritás egyházi életformává emelt megvalósításával egyházunk szolgálatot végez a társadalom felé is. A közvetlen segítségnyújtás, környezetjobbítás is társadalmi haszon, de ennél még többet jelentene,

ha a szétesett és szélsőségesen individualizálódott Magyarországon eleven közösségként tudnánk a gyakorlatban hirdetni a szolidaritás és az egymásra figyelés, az egymást szeretés győzelmét a kiüresedett viszonyok felett.

Természetesen nem akciószerű vagy látványönkénteskedést szorgalmazunk! Belülről megélt és magától értetődő odafordulásra van szükségünk a szeretet élményéhez, ami segít azokon, akiknek nyújtani tudunk valamit, de leginkább önmagunk lelkét erősítjük vele. A személyesség egyben a lutheri egyetemes papság tanításának megvalósulása. Hiszen a személyes szolgálat gyakran testvéreink lelki gondjaiban való osztozás, meghallgatásuk számukra vigasz, bátorítás, hitbéli közös gondolkodás és az Istenhez fordulás közösségben történő élménye is.

2. Egyházunk lelkészei: személyes társaink, hivatásukban támogatandó testvéreink

Lelkészeink gyülekezetszervező, Krisztus igéjét hirdető munkáját elismeri és nagyra értékeli az evangélikus közösség. Prédikációs szolgálatuk eligazítást kínál a hitbéli kérdésekben, lelki támogatást és békességet nyújt a híveknek. A lelkészek többsége is az istentiszteletet tartja alapvető hitgyakorlati formának, és legfontosabb feladatként készül hétről hétre a prédikációkkal. Pedig a gyülekezeti és adminisztrációs munka terhei ezen túl is sokat kívánnak a lelkészekről, ezért a hivatásrendi körülmények javítása az egyházi stratégia prioritásainak kiemelt pontja.

Ennek egyik legfontosabb bázisa a lelkészképzés intézménye, az Evangélikus Hittudományi Egyetem, amely nagy tekintélynek örvend egyházunkban. Évtizedeken át az evangélikus közösség egyik megtartó ereje volt, teológusok és egyházi munkatársak generációinak sora gondolhat rá szellemi otthont jelentő alma matereként. A lelkészek munkájának fentebb vázolt szükséges támogatásában a hittudományi egyetem szerepe még inkább hangsúlyos lesz, ugyanakkor a lelkészek és világi hallgatók értelmiségi képzésének is erősödni kell, s ennek révén közösségük megbecsült, felelős, véleményükkel és kritikai gondolkodásukkal mértékadó tagjai lehetnek diplomásaink. A jelenlegi lelkészi kar előnyös koreloszlása mellett is törekedni kell az egyházon belüli munkaerőigények hosszabb távú tervezhetőségére.

Azt várjuk, hogy a hittudományi egyetem egyházunk ösztönző hatású tudományos, teológiai és közösségi műhelyként legyen megújulásunk egyik legfőbb bázisa. Ez a műhelymunka meghatározó lehet a teológiai-hitbeli bizonytalanságok tisztázásában is, aminek szükségességét mutatja, hogy az egyháztagok fele nem az egyház tanítása szerinti kereszténynek tartja magát. Eközben az egyháztagok aggódnak a hitélet elszürkülése miatt is. Ez nem csupán teológiai munkát jelent: a személyes hitvallások, tanúságtételek ereje Krisztusban való közösségünket együtt megélve ösztönzi személyes és gyülekezeti megújulásunkat. Ilyen tanúságtételek is segíthetnek a ma embere számára is hiteles, nem pedig képmutató válaszokat adni a hagyományos értékeink megvalósulását történeti távlatban átformáló változásokra, mindenekelőtt a család, a hűség, az egyén és közösség, a boldogulás, a személyes kiteljesedés és alázatosság, az öntudat és önálvetés kérdéseire.

Krisztus üzenete a szószékről és embertársainktól egyaránt kell hogy érkezzon – csak éppen alig vannak szavaink a másik ember számára, és alig van figyelmünk a másik ember hozzánk fordulására. Társadalmunk egyik nagy gondja a lelki elmagányosodás, bezárkózásunk személyes gondjaink, keserűségeink, tanácstalanságaink miatt.

„A lutheránus tradíciót belső sajátosságai ösztönzik arra, hogy dinamikus, önkritikus és a jövő felé nyitott legyen. Teológiai szemléletmódját a dialektikus feszültségek felismerése jellemzi, amelyek ellenállnak a feloldásnak, mivel az Istennel és Isten világában megélt élet különböző oldalait világítják meg. Bár a lutheránus tradíció központi gondolatai nem kizárólagosan a mieink, megkülönböztető jegyei és hangsúlyai formálják azt, ahogyan válaszolunk korunk kihívásaira és kérdéseire.”

„A Föld növekvő sebezhetőségével szembesülve tiszteletben tartjuk annak dicső sokszínűségét, amelyben a Teremtőt dicsérjük, és hangsúlyozzuk a megtestesülés földi voltát. A világias siker fényében, amelyet a Földet károsító szerzés határoz meg, Krisztus keresztnének útját követjük, amely nem olcsó tanítványságra hív minket.

ságaink közé. Sajnos evangélikus egyházunk tagjai sem élnek másként, problémáinkkal magunk küszködünk, az önemésztő gyötrődést választjuk a segítő kezek és gesztusok keresése, elfogadása helyett. Lelkészeinkhez sem fordulunk, és ők sem érzik a gyülekezeti testvérekben az igényt, magukban pedig az erőt, a lehetőséget a személyes odafordulásra.

A legnagyobb feladat ezért annak megerősítése egyházunkban, hogy a lelkész mint lelkigondozó személyes közösségek tagja legyen, aki képes személyes megszólítással is segíteni. A *cura pastoralis* jegyében, a kellő szakmai ismeretekkel is rendelkezve tud a gyülekezet tagjainak ilyen „szolgáltatást” nyújtani, azonban a legfontosabb, hogy a lelkész „hivatásból ember”, aki azzal, hogy meghallgat és kérdez, az egymáshoz fordulás kultúráját is terjeszti, erősíti. Az önmagunkkal való szembenézés, az önismeret, az őszinteség szembenézést jelent magammal mint egyénnel – ebben a lelkész konkrét megoldásokkal is segíthet.

„ Ahhoz, hogy lelkészeink mindezeknek a kívánalmaknak meg tudjanak felelni, célirányos, rugalmas keretek között szervezett továbbképzéseket és könnyen elérhető, naprakész tudásbázisokat kell biztosítanunk számukra. A szellemi és lelki igénybevétel miatt rendszeres egészségügyi szűrés és mentálhigiénés tanácsadás egészítse ki a szupervíziót. A szabad vasárnapok és fizetett „tanulmányi szabadságok” megoldásához megkezdjük a helyettesítés átfogó rendszerének kiépítését. Ez különösen lényeges a kisgyermekes lelkésznők számára. A lelkészcsaládok helyzete, gondjainak számbavétele, az ezekben való támogatás, a válsághelyzetek keresztényi kezelése személyes emberi, egyházi és gyülekezeti feladat egyaránt.

3. Az egyházi munka és közösség szervezetét a hálózatosság jegyében alakítsuk át

Egyházunk a krisztusi testvériség közössége, de gyarló emberek által alkotott szervezet is egyben. Botladozásaink, kishitűségeink, elégtelenségeink, hibáink, bűneink nehezítik a leginkább célszerű és hatékony szervezeti megoldások alkalmazását, a bölcs, higgadt és egyetértésen alapuló döntések meghozatalát, a döntések felelős végrehajtását. Az elmúlt évtizedekben a szerveződési elvek végletei között ingadoztunk: a történelmi és politikai kényszerek miatti központosításra a rendszerváltozás után egyházunk olyan választ keresett, ami végre teret adott az alkotó kezdeményezéseknek, a gyülekezeti autonómiának, az erős egyéniségek és csoportok önálló programjainak. Mindez azonban az egyházi szervezet szempontjából egyre inkább a szétartás, a dezintegráció állapotát hozta el, aminek körülményei nem alkalmasak a szolidaritás, az egymás támogatása és a hosszú távú döntések meghozatala, különösen pedig érvényesítése számára.

A kereszténység történetéből is kereshetünk tanulságokat arra, hogyan lehetünk képesek meghaladni ezeket a rossz végleteket. Krisztus igéjének hirdetésében és a megváltás személyes élményének megtapasztalásában hírt kell adnunk magunkról testvéreinknek, tudnunk kell egymás munkájáról, gondjairól, eredményeiről, hogy átélhessük a valódi közösség (*communio*) ajándékát. Közösségeinknek, gyülekezeteinknek is össze kell kapcsolódnuk, hiszen a tapasztalatok megosztásával és az egymást jól kiegészítő tudásbázisok felhasználásával kölcsönösen erősödhetünk. Isten csodálatos műve, az élő természet túlélő és hatékony létformáinak működése alapján is megtanulhatjuk azt, amit napjaink tudományos kutatása feltárt az elmúlt években: a hálózatos jellegű szerveződés kínálja a szervezeti stabilitás, a kapacitások hasznosulása és az eredményesség optimális keretét.

Legyünk tehát Krisztus közösségének hálózati pontjai egyénekként, gyülekezetként, intézményként is! A szükségképpen alkalmazandó függőleges hierarchia akkor lesz működőképes, ha egy ilyen hálózatos összefogás járja át egyházunkat. Az információkat közvetlenül, a központi elosztástól függetlenül is elérhetővé tesszük és közzétételüket ösztönözzük ennek a hálózatnak minden pontján.

A hálózatosság elsődleges feltétele az információkat közvetítő csatornák tudatos és hatékony használata. Ma már egyházunkban is rendelkezésre áll a sajtó, az internet, a kommunikáció megannyi formája, lelkes önkéntesek és szakemberek a gyülekezeti weboldalaktól az országos egyházi sajtóig elkötelezetten alkalmazzák ezeket. Tudatosan és célzottan fejlesszük a médiakommunikáció használati kultúráját gyülekezeteink, híveink, idősebb testvéreink között is! Életszerű, vonzó tematikájú és számukra is érdekes, elsajátítható tanfolyamokat, elérhető eszközöket szervezünk a digitális világból élethelyzetük, szociális körülményeik miatt kizáródott testvéreinknek. Ébren töltött idejük egynegyedét televízió előtt töltik a magyarok, fiataljaink számára az internet válik az elsődleges információs közzegé: ne hagyjuk, hogy ezek az órák teljesen elvessenek, a lelki és értelmi ürességet növeljék csupán, hanem adjunk támpontokat egymásnak az érték-tartalom kereséséhez, a látottak kellően kritikus s egyben léleképítő feldolgozásához.

A hálózat nem csupán információ, hanem együttműködési forma is. A helyi és csoporttudások sokszínűségének ereje, értéke mindinkább világossá válik a mai világban, amikor már látjuk a központosított tudások korlátosságát. Bátorítjuk ezért a szokásos adminisztratív csatornákon túlnyúló együttműködések gyülekezetek, szakmai csoportok és szakemberek között. Ahogyan az önkéntesség, úgy a hálózatosság is szervezeti erőforrásunk lehet a közös cselekvés révén és a szervezhetőség határainak kitágulása által. Egyfajta „egyházi Facebook” kialakításával élő közösséget tarthatunk mindazokkal, akik személyes élethelyzetük miatt nem lehetnek ott a gyülekezeti élet mindennapjaiban, így ha segítségre szorulnak vagy éppen segíteni tudnak, a közösség tagjaként számíthatunk egymásra. A különféle tematikájú szerveződések és programok akár az egyházon belül, akár ahhoz csatlakozva rugalmasan és elérhetően működhetnek, legyen szó önkéntes segítségről, értékesítési platformokról, szakterületi csoportokról. Ezek vezethetnek vissza a személyes közösségekbe is.

A missziós küldetés teljesítése a hálózati szerveződésben új lehetőségeket kap. Amikor a hagyományosan településhez, lakhelyhez kötött gyülekezeti közösség tagjai, különösen a fiatalok, rövidebb-hosszabb időre máshol tanulnak, dolgoznak, élnek, akkor gyülekezetmegtartó szerepe van egymás számontartásának. A Krisztus közösségéhez való csatlakozáshoz is alkalmasabb a szélesebb felületet, konkrét üzeneteket, egyéni és kiscsoportos tanúságtételeket kínáló hálózati forma, mint a tömörszerű és zártabb egységet alkotó nagyegyház.

4. Fenntartható világ, fennmaradó egyház

Egyházunk tagjai számára kiemelten fontos érték a teremtett világ tisztelete, megóvása, az élet minősége. Ez az érték-választás nem pusztán környezetvédelmet jelent, hanem felelős viszonyulást a fogyasztás, az életmód, a hagyomány szerepéhez életünkben és az egyház működésében is. Ennek hangsúlyos kimondása és érvényesítése belső kötele-

”A kapcsolatok határozzák meg, hogy kik vagyunk az egyházak közösségeként végzett életünkben és munkánkban. Ezek a kapcsolatok sokféle formát öltenek, és különféle célokat szolgálnak a közösségen belül és azon túl. Ide tartozik az, ha össze-
jövünk, hogy megosszuk a hitet és a hit kifejeződési formáit, de a tudásanyag és az erőforrások megosztása, az együtt munkálkodás és a cselekvés, valamint esetenként programok közös megtervezése és kivitelezése is.”

zetségünk, s egyben társadalmi misszióknak egyik formája is. Háromszázezres evangélikus közösségünk életmódja, környezeti érzékenysége már mérhető gyakorlati hatással jár, ezen túl pedig egyértelmű és kikerülhetetlen üzenetet

képviselhet a társadalom felé is. Megmutathatjuk, hogy evangélikus keresztényként élni nem a könyvek és templomok falai közé zárt hitgyakorlás csupán, hanem az élet konkrét ügyeiben is érvényes és korszerű társadalmi üzenetet hordozó önazonosság, nyilvános prófétai tanúságtétel.

A protestáns országokban és kultúrákban nem véletlenül vált a napi élet részévé a környezetünk civilizációs terhelését ésszerűen csökkentő megoldások alkalmazása. Természetesen a megélhetési gondokkal küszködő magyarországi testvéreinktől nem kérhetők számon a környezeti tudatosság azon elemei, amelyek többletkiadásokat kívánnak meg. Az egyháznak ugyanakkor törekednie kell arra, hogy infrastrukturális vagy működési fejlesztéseinkben a környezeti szempont érdemi szerepet kapjon. Az egyházi intézmények, ingatlanok, templomok építésein, felújításain, működtetéseiben a helyi erőforrások használatát részesítjük előnyben, s összefogva másokkal így finanszírozhatóvá tehetjük a helyi energiaforrások, élelmiszertermelés, szolgáltatások igénybevételét. Például templomaink kiterjedt tetőfelületei a napenergia hasznosítására lehetnek alkalmasak, iskoláink étkeztetése a helyi kistermelőket, a műszaki karbantartás

a helyi vállalkozókat vegye igénybe. Ezekon keresztül, illetve evangélikus kötődésű szakemberek, vállalkozók, gazdák révén ösztönözzük a kisközösségi összefogásokat a mezőgazdasági termelés, utazás, képzés alternatív formáinak alkalmazásában.

A fenntarthatóság legfontosabb alapzata mindazonáltal a mértékletesség iránymutatása egyéni életünkben, mely a protestáns értékrendre kezdettől fogva jellemző volt. A konzumvilágot abszolutizáló kordivattal szemben a józan igények, a lehetőségeinkhez és valóban minőségi igényeinkhez szabott fogyasztás kínál választási lehetőséget. A felelős családi gazdálkodás jelenthet kiutat az egészségtelen makrogazdasági válságokat okozó nehézségekből is a társadalom számára, s így a mértékletesség követése társadalmi misszió is egyben. Ezeket az elveket az igehirdetésen és keresztényi gondolkodásunkon túl a gyakorlatban is nyújtjuk a gyülekezeti tagoknak és minden érdeklődőnek: életmódprogramok, tanácsadások szervezése révén, iskoláinkban a tananyag keretében és külön foglalkozások formájában.

Tegyük a közösség számára is „élővé” köveinket: az egyházi épületeket használjuk a tudás, a kultúra, a közösségi lét, a szolidaritás tereiként. Ugyancsak a fenntarthatóság józan elve szerint kell megvizsgálnunk a gyülekezetszervezeti és népmozgalmi realitások fényében infrastrukturánkat. Ha valahol a sajnos elfogyó gyülekezetek nem képesek fenntartani épületeinket, intézményeinket, ott ne veszteséget szenvedve, hanem új, méltó és gyakorlati funkciókat találva adjuk át azokat a helyi közösségnek, a társadalmi hasznosulásnak. Így kulturális, közösségi, szociális, művészeti feladatot láthatnak majd el a lepusztulás, elkallódás helyett.

A fenntarthatóság stratégiáját erősíti, ha figyelmet fordítunk hagyományaink, múltunk őrzésére. A félezer éves evangélikusság emlékeit, gyülekezeti eleink életének, kultúrájának rekvizitumait fel kell tárunk és meg kell őriznünk. A mai információs és kulturális korszakváltás időszakában különösen figyelniük kell szüleink, nagyszüleink még elmesélhető, megmutatható élményeire, szokásaira. Mindebben gyűjteményeinknek, a történeti kutatásnak, énekes csoportjainknak és iskoláinknak kitüntetett szerepe van.

”**Felelősen sáfárkodunk a forrásokkal és a felelősséggel, amelyet Isten ránk bízott. Elköteleztünk vagyunk az átláthatóság iránt céljainkban, folyamatainkban, döntéseinkben, a források használatában – hogy számon kérhetőek legyünk az emberek felé, akiket szolgálunk, illetve tagegyházaink, partnereink és adományozóink felé.**”

5. Egyházunk szervezeti működését a protestáns hivatásszerűség jegyében újítjuk meg

Ennek a szervezeti képességnek az alapelve a hivatásszerű működés. Egyszerűen fogalmazva mindenki tegye a dolgát a legjobb tudása és tisztessége szerint. Nem helyes és nem is hatékony, ha a gyülekezetekben, intézményeinkben, egyházkerületi vagy országos szinten a sokat vállaló testvérekre, lelkészekre, presbiterekre hárulnak olyan feladatok, amelyeket csak mások közreműködése híján kénytelenek magukra vállalni. Másfelől a szolgáltatukat alázattal és hittel, rendben végző lelkészeinket, felügyelőket, presbitereket, diakóniai munkatársakat és többi testvérünket minden lehetséges módon meg kell erősítenünk s becsülnünk.

A professzionális szervezeti tevékenység általános elvárásai nem mentesítenek minket az egyházi küldetés teljesítése alól, sőt: nemhogy nem szabad kevesebbel beérnünk, hanem éppen hogy többet, a szervezeti előírásokat keresztényi szeretettel, az önérvényesítést visszafogó alázattal, szolgálatkészséggel ötvözve és egymás hibáinak megbocsátó elfogadásával kell együttműködnünk. Az egyházi tapasztalat és elvi megközelítés egyértelműen azt a szervezeti megoldást támogatja, amely a döntéseket és felelőségeket az érdekeltekhez/érintettekhez legközelebbi szintre telepíti (*szubszidiaritás*). Ez segítheti, hogy racionális munkaerő- és munkaidő-gazdálkodással intézzük ügyeinket, a felesleges ülésezés és adminisztráció csökkentésével. A felelős sáfárkodás vezérelve az egyházszervezet működtetésére alkalmazva is magában foglalja az átláthatóság és a számonkérhetőség elvárását, mely egyben a tervezhetőség és a pénzügyi fenntarthatóság irányába hat.

Egyházunk működésének pénzügyi forrásai jelenleg még a korábbi évtizedek jogfosztásaiból adódó legkisebb rossz megoldással, az állam költségvetési döntéseitől függő támogatáson alapulnak. Bár nem felmérhető, mikorra tudunk a hívek adófelajánlásai, illetve áldozatvállalása révén működni, de már most el kell kezdenünk kis lépésekkel jelezni, hogy felelős gazdálkodással, erőnkhez mérten önállóan tudunk gondoskodni gyülekezeteink és intézményeink fenntartásáról. Evangélikus kötődésű vagy csupán a szolidaritást és társadalmi felelősségvállalásunkat elismerő tehetősebb polgártársainknak hitelesen kívánjuk megmutatni, hogy miért érdemes a Magyarországi Evangélikus Egyházra bízniuk közcélú felajánlásaikat.

* * *

Tanítvánnyá hívott el minket az Úr, s mi szolgálni igyekszünk azzal is, hogy egyházunk missziós küldetését állítjuk annak a megújulási stratégiának a középpontjába, amelyet a lutheri reformáció közelgő ötszázadik évfordulójára is figyelemmel készítünk. Keresztényi, hitbéli ügyünk olyan ajánlásokat megvalósítani gyülekezeteinkben, intézményeinkben, az országos egyházszervezetben, amelyek erősítik keresztény közösségünket és segítik a társadalomban, a teremtett világban viselt felelősségünk beteljesítését. Új kovászként, szerényen, de nem bujkálva kell evangélikusként cselekednünk a mai magyar, európai valóságban, szolgálatunkkal és hitvallásunkkal hirdetve a krisztusi örömhírt. Önkéntes munka, az elesettek iránti szolidaritás, személyes egymáshoz fordulás, hálózatos nyitottság és együttműködés, a fenntarthatóság életmódja, hivatásszerű szervezet segítségével hatékonyabban lehetünk azok, amivé szüleink öröksége, gyülekezeteink megtartó ereje, lelkészeink igehirdetése és mindenekfelett Isten kegyelme tett minket: *láthatóan evangélikusok*.

Hivatkozott művek

Élő kövek egyháza. Az evangélikus megújulás stratégiája. *Credo*, XIV. évf. 2008. 3–4. sz. 11–26. o.
FÁBRI György 2010. Nekünk így is jó? *Credo*, 3–4. 101–107. o.